

Kirkon uusi irtiotto Raamatusta

Raamatusta on kiistelty ja suorastaan taisteltu Suomessa jo vuosikymmeniä. Kulunut syksy on taas tuonut esille uusia kiistoja Raamatun arvosta. Toisaalta teologisen instituutin syntyvaiheita tarkastelleissa luennoissa on kuluvana kautena muisteltu sitä, miten juuri kiista Raamatusta oli tärkein peruste kutsumustietoisien lisäkoulutuksen antamiseksi uudessa instituutissa.

Raamattukiistan taustoja

Reijo Arkkila totesi omassa luennossaan, että vuonna 1984 kohu nousi professori Räisäsen ympärille tämän väittäessä, että kirkon täytyy lakata puhumasta Raamatusta Jumalan Sanana. Kirkon piti ottaa tutkijoiden radikaalit näkemykset todesta ja tehdä oikeat johtopäätökset ”Raamatun ja Jeesuksen erehdyksistä”. Evankelisen liikkeen vastine aikakauden liberalismiin oli jo aiemmin ollut niin ikään tutkijoiden kirjoittama kannanotto Elävä ja voimallinen sana. Sen mukaan tieteellinen tutkimus ei voi esittää väitteitä Raamatun ilmoitusluonteesta sortumatta itse uskonnollisiin väitteisiin.

Pekka Jokiranta puolestaan muistutti omassa luennossaan, että edellä mainitussa teologisessa kriisitilanteessa ongelman painoarvo mitattiin Helsingin piispan avulla. Räisäsen opetuksesta lähetettiin valitus piispalle, ja samalla kysyttiin, miten kirkko vastaa kriisiin. Koska vastauksena oli vaikeneminen, herätysliikkeiden motivaatio oman lisäkoulutuksen järjestämiseen kasvoi.

Tänä päivänä teologiset kiistat ovat ehkä entistäkin dramaattisempia, koska niitä käydään jo täysin kirkon sisällä – ei enää yliopiston suojamuurien sisällä. Yllä mainittu professori Räisänen oli tänä syksynä tilattu Kuopion hiippakunnan synodaalikokoukseen luennoimaan papeille kirkon tarpeista. Räisänen toisti vanhat väittämänsä ja kirkkoa luopumaan perinteisistä opeistaan, tuomiosta ja helvetistä

ja vanhanaikaisesta pelastuskäsityksestä. Luennoitsijan mukaan järkevä ja valistunut ihminen ei enää usko sellaiseen.

Järki ratkaisee

STI:n luennollaan Pekka Jokiranta puolestaan viittasi Kuopion piispa Riekkisen kirjoitukseen Kotimaa-lehdessä (5.11.04). Riekkisen muualtakin tunnetun opetuksen mukaan Raamatusta ei ole absoluuttista Jumalan Sanaa lainkaan. Se kyllä puhuu Kristuksesta, mutta ilman historiallista todellisuutta. Muutoin kirjassa on vain ”edustava sarja jatkuvasti julistettua, koettua ja uskottua Jumalan sanaa eri kulttuurimaustein”. Nämä kulttuurimausteet eivät kuitenkaan velvoita enää meitä. Meitä velvoittavat vain omatunto ja järjen käyttö. Jos ne joutuvat ristiriitaan Raamatun kanssa, Raamatun alkuperäinen sana on hylättävä.

Sama sanoma kuuluu Turun hiippakunnasta. Olemme saaneet lehdistä lukea, miten piispa Kantola hätkähdytti pappeinkokouksen eli arkkhiippakunnan synodaalikokouksen alussa kuulijoita saarnallaan: ”Omatunto on tärkeämpi kuin uskonto. Lähimmäinen on tärkeämpi kuin Jumala.”

Piispa Kantolan irtautuminen Raamatusta tapahtuu samaan tapaan kuin Riekkisen, mutta asian ilmaisu on edellistä kärkevämpi. Kantola väittää, että kirkon jäsenten on uskallettava astua Jumalan varpaille moraalia koskevissa kysymyksissä. ”Meidän ei tule niinkään

murehtia sitä, loukkaammeko Jumalan tahtoa kuunnellessamme omantuntomme ääntä kuin murehtia sitä, kuljemmeko lähimmäisen hädän ohitse pitäytyessämme orjallisesti yksittäisten raamatunkohtien ja uskomme perinteestä nousevien moraalisääntöjen noudattamiseen.”

Onko Raamattu elämäntieteinen?

Asiassa on kaksi erityisen huolestuttavaa piirrettä. Ensinnäkin puheenvuorot tulevat tuomiokapituleista, joiden pitäisi olla luterilaisen opin valvojan tehtävissä kirkossamme. Toiseksi piispat olettavat, että Raamatusta ilmaistu Jumalan tahto voisi olla ihmisen hyvää vastaan.

Kysymys on siten yhä tänäänkin Raamatusta. Jos Raamattu on Jumalan Sana, se on sitä puhtaasti ja pysyvästi. Se, mitä Jumala Raamatusta nimittää rakkaudeksi, on rakkautta yhä tänä päivänä. Se, mitä Jumala nimittää säädyttömyydeksi ja uskottomuudeksi, on sitä vieläkin. Jumalan laki on elämän oma laki, joten se todellakin sopii tähän maailmaan ja osoittaa rakkauden sisällön. Meidän järkemme on turmeltunut ja tahtomme orjuutettu itsekkyyteen ja ahneuteen. Moraalia ei voi jättää niiden varaan.

Raamatun moraalikäsitys ja sen mukainen julistus eivät tuota lähimmäiselle hätää. Ne sen sijaan suojelevat elämää. Paavali antoi Kristukseen uskoville yksinkertaisen ohjeen: ”Älkää antako ruumiinne jäseniä synnin käyttöön vääryden aseiksi!” (Room. 6:13). Jeesuksen seuraajan ei sovi elää vääryydessä eikä tuottaa ahdistusta ympärilleen.

Suhtautuminen Raamattuun on muuttunut todella paljon silloin, kun teologi ajattelee Raamatun olevan pahan palveluksessa. Silloin ajatellaan Raamatun olevan antiikkinen ja elämälle vieras kirja. Nykyihmisen uskotaan olevan Jumalaa viisaampi. Raamattu osoittautuu lopulta kyllä toisenlaiseksi. Järkeisuskon moraa-

lia kannattavat ihmiset joutuvat huomaamaan, että juuri heidän ihmisoppinsa synnyttää hätää ja ahdistusta ympärilleen. Kun Jumalasta luovutaan, elämä potkaisee takaisin. Rakkaudelle ja uskollisuudelle ei ole vaihtoehtoja.

Kristinuskon tyhjentyminen sanomasta

Raamatun etiikasta luopuminen herättää myös aivan uuden keskustelun kristinuskon luonteesta. Useimmat kyseisten puheenvuorojen esittäjistä, kuten Riekinen ja Kantola, ovat tunnettuja siitä, että he ovat aiemmin määritelleet kristillisen uskon pyrkimykseksi eettisesti arvokkaaseen elämään. Räisäsen tavoin he ovat jättäneet perinteiset kristilliset opit syntien sovittamisesta ja jumalattoman vanhurskauttamisesta sivummalle.

Nyt tilanne on se, että avaraa eettistä kansankirkollisuutta edustavat teologit eivät sido myöskään etiikkaa Raamattuun. Jumalan sanan tilalle asetetaan järki, joka saa olla ristiriidassa Raamatun sanan kanssa. Se on täysin ilmeistä edellä mainituissa lainauksissa kyseisten teologien puheista ja kirjoituksista.

Lopputulos on järkyttävä. Kristinuskossa ei ole näille teologeille enää tärkeätä perinteinen pelastusoppi eikä puhe Jumalan Pojan sovituskuolemasta ja ruumiillisesta ylösnousemuksesta. Toisaalta Raamattu ei enää anna sisältöä myöskään eettiseen pohdintaan. Raamattu on siis poistunut kokonaan kirkon pelikentältä. Kansankirkollisuuden sisäinen romahdus tarkoittaakin pahimmillaan sitä, että koko luterilainen identiteetti epäkristillistetään. Seurakunnan ja kunnan välillä ei ole enää mitään eroa. Luterilaisella kansankirkolla ei ole jäsenilleen annettavana mitään sellaista ”omaa”, jota nämä eivät luonnostaan jo tietäisi.

Timo Eskola